

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد.

۲۰۲۱/۰۱/۱۹

میر عبدالواحد سادات

صلح، حقوق و حاکمیت قانون

انجمن حقوقدانان در افغان در اروپا همه ساله کنفرانس علمی - را تحت عناوین مختلف و مبرم برای افغانان و افغانستان دایر مینماید. در سال (۲۰۲۰ م) بنابر شیوع وسیع وایروس کرونا ، تدویر کنفرانس ممکن نگردید و برمبنای نظرات خبره گان شورای رهبری انجمن تصمیم اتخاذ نمود ، تا مقالات پژوهشی خبره گان حقوق و دانشمندان ورجاوند ، بشکل کتاب منتشر گردد .
در سال (۲۰۱۹ م) در کنفرانس علمی - مسلکی انجمن منعقد در کشور شاهی بلجیم ، بخاطر دستیابی به صلح واقعی و پایدار ، انجمن صلح « ارزش محور » (برخلاف شخص ، قوم و تنظیم محوری) را پیشنهاد و اصل : دفاع از جمهوریت ، در برابر امارت را مطرح نمود ، که خوشبختانه به بحث محوری و گفتن عام مبدل گردید ، در تداوم ان عنوان کنفرانس امسال که اکنون ، عنوان کتاب می باشد ، مرتبط به نیاز و ارمان واقعی مردم ما ، بخاطر دستیابی به صلح پایدار :

پیشنهاد گردید ، که مجموع مقالات مندرج در کتاب ، زوایایی مختلف موضوع را به بررسی گرفته است .
اظهر من الشمس است که :
صلح نیاز اصلی مردم مظلوم و شرط بقای جامعه است و افغانان و افغانستان بعد از تحمل بیشتر از چهار دهه جنگ و خونریزی:
حق دارند و مستحق می باشند ، تا به صلح نایل و بشاهراه بازسازی و ترقی گذار نمایند .
در حالیکه ، کشور اماج تروریسم ، ذهنیت تکفیری و وایروس کرونا ، قرار دارد و با مصیبت فقر ، بیکاری و افت بی اتفاقی مواجه است ، مصایب خانمانسوز جنگ تحمیلی ، دمار از روزگار مردم بیرون نموده و مقدرات تاریخی افغانستان ، کماکان در کشمکش های تاریخی و کلان جیوپولوتیک منطقوی و بین المللی و در تداوم همان « بازی بزرگ » رقم میخورد ، این سوال ، قبل از هر وقت دیگر مبرمیت خاص کسب مینماید که :
چگونه میتوان به صلح واقعی و پایدار (صلح مثبت) ، دست یافت ، که از اسقاط نظام و تکرار سقوط دهشتبار که در قرن بیست دو بار ، بر افغانستان تحمیل گردیده ، جلوگیری و زمینه پیوستن « تحریک اسلامی طالبان » را در پروسه های سیاسی و حیات مدنی ، مساعد ساخت .
زمانیکه از ارزشها و جمهوریت صحبت می شود ، نباید با فساد سالاری و کلیتوکراسی ، مغالطه گردد ، مطمح نظر ما ، همانا حقوق و آزادیهای اساسی مردم است که با فضیلت معنوی در وجود ، دو حاکمیت :

- حاکمیت ملی

- حاکمیت قانون

متبلور میگردد ودرست همان مواردی است که « امارت اسلامی » منکر آن می باشد .
حق حاکمیت ملی بر طبق تمام معیار های قبول شده حقوق بین المللی و میثاقهای جهانی بطور انحصاری بمرم تعلق دارد و در احوال خونبار ، جاری افغانستان اعمال ان فرصت را برای مردم و سه اکثریت بزرگ :

- زنان

- جوانان

- و مستمندان

مساعد میسازد ، تا در تعیین سرنوشت آینده کشور شان سهمیم گردند .

حاکمیت قانون رکن اصلی دیموکراسی و تحدید قدرت خود کامه است که بحقوق و آزادیهای شهروندان معنی می بخشد و حامی و حافظ ارزشهای متعالی و حقوق بشر می باشد .
بقول سبیرون خطیب و فیلسوف معروف روم :
« برای اینکه آزاد زندگی نمائیم ، باید تابع قانون باشیم »
سخن شاعر معروف ملی ، گل پاچا الفت در تعبیر حاکمیت قانون ، درخور توجه است :

که می خوک په لښته ووهی ظالم دی که قانون می غوڅوی سر عدالت دی

در قرن (۲۱) حاکمیت قانون ، پل وصل با جامعه جهانی ، سازمان ملل متحد و سازمان های اقتصادی و فرهنگی بین المللی می باشد .
حاکمیت قانون چتر کلان برای تمام احاد ملت ، طرفین متخاصم و رفتن به همدیگر پذیری ، تسامح و تحمل می باشد .
پاشنه اشیل افغانستان ، فقدان اقتدار ، مقتدر مرکزی قانون محور و عدالت گستر می باشد ، چنین مامولی فقط در وجود حاکمیت قانون ، ممکن میگردد .
قانون ، سیادت و حاکمیت آن ارزش های تاریخی ما و میراث مشروطه خواهان ، آزادیخواهان ، تجدد طلبان و شاخص ترین نماد آن شاه امان الله می باشد و جدل تاریخی « مشروعه » و مشروطه از همان زمان و تا حال تداوم دارد و در مراحل مختلف ، مدافعان حاکمیت قانون بخاطر آن تلاش نموده اند .
از « پدر تفکین » مولوی عبدالواسع قندهاری ، مولف نخستین قانون جزأ (تمسک القضاة آلمانیه) و در مراحل بعدی تا مولفان قوانین اساسی (که قانون اساسی نافذ ششمین می باشد) و بخصوص قانون اساسی (۱۹۶۴ م) که بعد از جنگ جهانی دوم و ایجاد سازمان ملل متحد ، تصویب منشور و اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاقهای ناشی از آن را به بهترین نحو ممکن با سنت و اساسات دین مبین اسلام در یک بافت ، بسیار منطقی و عملی تسجیل نموده است .

بدینرو:

زمانیکه از « دستاورد ها » صحبت میگردد ، باید ، موارد فوق بمتابه بزرگترین ارزش های تاریخی و ملی افغانستان که در مطابقت با دین و آئین مردم قرار دارد ، مورد حمایت و تداوم قرار گیرد .
اساس صلح و عدالت ، « حرمت به کرامت انسانی بشر » می باشد ، که جوهر آن در احترام و رعایت ، حق زندگی (حق حیات) بشر می باشد که در مواد سوم و ششم اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی بازتاب دارد .
متکی بر همین اصل انسانی ، اسلامی و حقوقی ، باید :
دفاع از « حق حیات » در سر خط کار قرار داشته و در بحث صلح و مذاکرات جاری ، باید :
آتش بس کامل و سرتاسری بمتابه نخستین مورد ، مورد تفاهم قرار گیرد . در حالیکه طالبان از ده ماه باینطرف با نظامیان امریکا آتش بس کامل دارند و با تیختر گفته می شود که :
بعد از عقد قرارداد با امریکایی ها ، کشتن آنان مجوز شرعی ندارد!

مردم مظلوم حق دارند ، سوال نمایند که :

این چه نوع شریعت است که ، کشتار افغانان و برقراری حمام خون را جایز می شمارد ؟
از جانب دیگر منازعه خونین افغانستان ویژه گی های خاص خود را دارد و نخستین جنگ خانمانسوز است که اضلاع متحده امریکا بر هر دو طرف جنگ اشراف دارد ، در حالیکه حامی دولت افغانستان می باشد و با این دولت قرارداد ستراتیژیک و پیمان امنیتی دارد ، با طالبان نیز قرارداد بسته و در تمام این مدت ریشه های آنان را در پاکستان آبیاری و از هشت سال باینطرف میزبان آنان در قطر می باشد .
بدینرو تداوم جنگ و خونریزی بسیار سوال برانگیز و به مفهوم آن است که ، اهداف سیاسی را با توسل به جنگ و خشونت متحقق میسازند .
انجمن ما ، افتخار دارد که مجموع موارد ، چگونگی گذار به صلح واقعی ، بشکل مشروح در مقالات علمی و تحقیقی خبره گان حقوق ، استادان گران ارج و دانشمندان بلند مرتبت ، بازتاب یافته و در کتاب صلح ، حقوق و حاکمیت قانون « نشر و به هموطنان عزیز ، همسلکان گرامی ، مجامع علمی و مراکز تحقیقی ، به تیم های مذاکراتی دولت و طالبان و همچنان سازمان ملل متحد و سایر مراجع ذیدخل بین المللی تقدیم میگردد .

اصالتا و بوکالت از شورای رهبری انجمن از استادان بزرگوار و دانشمندان ورجاوند که به ندایی انجمن لبیک گفته اند ، مراتب سپاس و قدردانی تقدیم و خاطر نشان میگردد ، که نوشته های شان بدون هر نوع تصرف و «سانسور» بنشر رسیده است.

کمال افتخار است که ، یادداشت حقوقدان بزرگ و مجرب ، استاد سابقه دار فاکولته حقوق و علوم سیاسی ، جناب پوهاند دوکتور فاضلی سراغاز نوشته دانشمندان گران ارج می باشد و با سپاس ، دست تقداد استاد عالیقدر ما را بر انجمن مستدام میخوایم .

از دانشمند بلند مرتبت جناب محق که دست بالایی در علوم اسلامی ، تاریخ و فرهنگ دارد بخاطر نوشته تدقیقی و تحلیلی شان که با تمام مصروفیت های کاری فراوان ، لطف نموده ، تشکر مینمایم .

مقالات سابقه داران و پیشگامان نهضت زن و حقوقدانان برجسته و فرهیخته ، محترمه صفیه حسابی حقوق ، محترمه بلقیس تابش و محترمه عقیقه جان « ازادزوی » در کتاب ، وجاهت این را مضاعف ساخته است .

جناب دوکتور مجاز استاد سابقه دار پوهنهی حقوق و علوم سیاسی و با تجارب بزرگ در عرصه تدوین اسناد تقنینی و منشی کمیسیون تسوید قانون اساسی « مکانیزیم صلح » را تدوین و همراه با نوشته شان بنشر رسیده است

نوشته های پر ارزش از حقوقدانان سابقه دار و دیپلوماتان مجرب ، جناب ظریف جناب نبیل بارکزی ، جناب دوکتور فرمان معاون انجمن ما و جناب هادی ابوی رئیس شورای افغانان مقیم دنمارک درین اثر وجود دارد

مقاله مبسوط از پژوهشگر مسایل افغانستان و رئیس شورای همبستگی افغانهای خارج از کشور جناب دوکتور خالدی ، در تحلیل و ارزیابی روند تجدد طلبی و دیموکراسی در تقابل با ارتجاع و دیکتاتوری داریم .

قوانین عدالت محور و رعایت حقوق مدنی در حکومت داری نوین را ، قاضی سابقه و قانون دان ارشد جناب قضاوتپوه صمیم و عضو گران ارج رهبری انجمن به بررسی گرفته است .

شخصیت ارجمند علمی و ملی و صاحب آثار ارزشمند و حقوقدان سابقه دار ، جناب ولی ، مقاله « صلح در پرتو قانون » را تحریر نموده است

حقوقدان و کارشناس حقوق بین المللی جناب دوکتور پامیر بر موضوع میرم « د افغانستان شخړه او نړیوال بشری حقوق » نوشته ارزشمند دارد

اماج نوشته حقوقدان بلند مرتبت و نویسنده گرانقدر جناب فیض ، آثار حقوقی موافقت نامه دوحه است . جناب عزیز پور در نوشته شان مفهوم و اندیشه دولت قانون سالار را همجانیه بررسی نموده است .

نوشته حقوقدان سابقه دار جناب پوهنیار دهازاد معاون و منشی انجمن معطوف بر مسایل حاکمیت قانون ، تقسیم قدرت و مسؤلیت و شهروند در قرارداد اجتماعی می باشد .

صحت و سعادت هر یک از دانشمندان گرامی را ارزو برده و صریر قلم ورجاوند شانرا ، رساتر می خواهم . کتاب به اهتمام جناب تمیم ابوی مسؤل نشرات انجمن آماده نشر گردیده ، که از الطاف و مساعدت همیشگی شان سپاس مینمایم .

امیدمندم ، نشر این اثر ارزشمند بتواند ، در بحث و گفتنمان وسیع ، پیرامون مبرمترین مسله مربوط به هست و بود کشور و رفتن بسوی صلح واقعی و سراسری « ارزش محور » (برخلاف شخص ، قوم و تنظیم محوری) مورد

توجه همسلکان و کارشناسان قرار گیرد و با نقد و نظر آنان ، دیدگاه های مسلکی و علمی در حاشیه پروسه کثیرالجوانب ، پیچیده و دارای جوانب ملی ، منطقوی و بین المللی صلح افغانستان روشن و مسلط گردد

با حرمت

میر عبدالواحد سادات

رئیس انجمن